

Despre rugăciunea „Tatăl nostru”

Trecerea de la absolut la concret

Aș analiza conținutul rugăciunii „Tatăl nostru” din punct de vedere al trecerii de la nivelul absolut, pur, teoretic, abstract, spiritual, sau cum ar mai putea fi numit, la nivelul concret, al realității fizice. Aș extinde înșiruirea de termeni din fraza de mai sus la oricâți termeni asemănători, pentru că expunerea de mai jos nu vrea să fie un text filosofic cu o terminologie clară, ci se adresează bunului simț, cu rugămintea de a se da credit textului, în sensul de a fi citit cu semnificațiile care în viziunea cititorului se potrivesc contextului, în ideea că textul afirmă ceva demn de a fi afirmat și nu ceva demn de combătut sau de a fi considerat a priori o prostie.

Planul absolut este acela în care sufletul îl plasează, respectiv îl percepe pe Dumnezeu, așa cum mintea plasează într-un plan superior abstracțiunile, structurile matematice absolute definite prin seturi de proprietăți generale și nu exemplificate prin realizări în spații concrete.

Continui această paranteză cu remarca, de asemenea adresată bunului simț și nu rațiunii sceptice și dornice de combat, că bunul simț al credinciosului consideră lipsită de sens întrebarea asupra existenței sau inexistenței lui Dumnezeu, exact cum bunul simț al omului de știință consideră lipsita de sens întrebarea dacă numerele, spațiile numerice sau de funcții sunt născocirea minții omului sau există în realitate.

Am folosit paralela relației între minte și matematică pe de o parte și aceea între suflet și Dumnezeu pe de alta pentru a circumscrie cumva termenul sau termenii din prima frază de absolut, pur, teoretic, abstract, spiritual, etc.

Sufletele credincioșilor percep într-un mod foarte vag acest plan spiritual „ultim”, dar îl valorizează la maximum, el fiind declarat a priori printr-un act de hotărâre și voință ca nivel „ultim” : „Tatăl nostru care ești în ceruri, sfințeasca-se Numele Tău !”

Și pe măsură ce „se antrenează” în această direcție prin trăire spirituală autentică sufletele credincioșilor simt imboldul transpunerii acestui „ultim” în viața cotidiană „Vie Împărăția Ta !”

Următoarele adresări lui Dumnezeu continuă calea începută acum, aceea de coborâre în real, în concret, în cotidian, calea de „realizare a unei structuri abstracte într-un spațiu concret” : „Facă-se voia Ta precum în Cer așa și pe pamânt !”

Nașterea timpului și a spațiului

Odată fixată ținta, pământul, apare și consecința : timpul și imediat împreună cu el, nedespărțiți, spațiul. Mai întâi timpul apare ca prezent continuu, așa cum îl și percepe sufletul ca un veșnic „acum”. Acesta este chiar punctul în care se „naște” timpul, căci „veșnicul acum” este legat și de eternitate, și de timp. De timp este legat prin faptul că face referire în cel mai strict mod la noțiunea de timp, iar de eternitate este legat prin faptul că sufletul are o percepție a permanenței. „Nașterea” timpului se face prin perceperea simultană de către suflet a permanenței și a transformării.

De îndată ce timpul a „apărut” încep să se „vadă” și transformările, manifestările, echivalențele, aspectele diferite, realul, concretul, tot ceea ce este vizibil în spațiu. Iar spațiul, ceea ce dă concretețe, este pâinea, adică ceea ce ne ține și ne întreține în concret, ceea ce împiedică „volatilizarea” noastră în altă lume, părăsirea „existenței” : „Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi !”

(Această interpretare pune într-o lumină favorabilă forma clasică a rugăciunii, fără a contrazice versiunea „pâinea noastră cea înspre Ființă”)

Dar timpul nu este doar ceea ce sufletul percepe în mod direct, acel acum perpetuu, ci odată cu concretizarea apar și memoria, și perspectiva, respectiv proiecția viitorului. Pentru a se putea armoniza trecutul cu duhul coborât în concret, trecutul trebuie curățat. Contrar concepției că în trecut nu se poate interveni, că un lucru făcut nu se poate ne-face, acest pas al rugăciunii se face chiar pe tărâmul „inimaginabil” al acțiunii în trecut. Ce rost are să încercăm să schimbăm trecutul ? Ce am putea obține, atâta timp cât „ce a fost a fost, nu poți să schimbi nimic, tot ce putem este să ne îndreptăm atenția către viitor, să pregătim viitorul” ?

Iertarea

Păi pregătirea viitorului se începe cu debarasarea de poverile trecutului. Alegerile pe care le fac în prezentul continuu și care îmi determină și îmi structurează viitorul trebuie să fie curate, trebuie să fie adecvate problematicii care mi se pune. Soluția pe care o voi da unei probleme noi nu trebuie să conțină pașii rezolvărilor prin încercări succesive a problemelor pe care le-am rezolvat, sau mai bine zis, pe care n-am fost în stare să le rezolv în trecut. Dacă continui să mă autoafirm prin întărirea părerii că „am avut dreptate” și continui să aplic astfel în prezent soluțiile, sau de multe ori soluțiile false, chiar soluțiile greșite de care am fost atât de sigur (poate chiar și mândru) în trecut, voi târî după mine toate aceste probleme în viitor care îmi vor îngreuna mersul într-atât încât nici nu voi putea percepe sau formula în mod corect noile probleme apărute.

Din această cauză a nu face o curățenie continuă este de neconceput.

Curățenia nu pot s-o fac de unul singur, am nevoie de ajutor, și cer ajutorul lui Dumnezeu însă aici apare o noutate cutremurătoare : iertarea ca factor de eliminare a efectelor greșelilor din trecut. Aici Dumnezeu mă ia părtaș la acțiunea Lui, căci El mi-a dat această rugăciune. Mă ia părtaș la acțiunea Lui de a mă ajuta pe mine și îmi declară învățându-mă să mă rog astfel, că El mă va ierta în măsura în care eu voi ierta. În măsura în care mă voi ierta pe mine și în care îi voi ierta pe ceilalți. Și eu accept rugându-mă, să nu cer să mi se acorde iertarea dacă eu nu pot să o dau. Și aici nu este vorba de merit, nu se pune problema că nu voi fi iertat pentru că nu merit, dacă nu am făcut partea mea din „treaba” iertării, ca o condiționare, ba chiar cu oarecare maliție am putea spune ca un șantaj : nu-ți

dau dacă nu-mi dai. E vorba despre cu totul altceva, este implicarea în actul de anulare a dezechilibrelor, de armonizare a relațiilor cu ceilalți și cu mine însumi, este pășirea cu drepturi depline pe tărâmul iubirii, de acționare în acest tărâm alături de Dumnezeu. Realizarea de armonie alături de Dumnezeu înseamnă creșterea armoniei în Univers, creșterea gradului acestuia de organizare, însemna structuri noi, este pur și simplu creație. Prin iertare Dumnezeu mă face creator.

Ispita

Și mai greu de „înghițit” este perspectiva asupra viitorului : „Și nu ne duce pe noi în ispită”. Aceasta este o formulare care mă duce la ideea că viitorul îmi este pus sub semnul ispitei. Nu este însă nevoie de prea multă gândire pentru a ajunge la concluzia că așa este, deoarece suntem ființe libere, adică avem libertatea de alegere, ceea ce mai înseamnă că avem și capacitatea de analiză, chiar mai mult, de cunoaștere.

Aici se cuvine să facem o paranteză mai mare pentru că despre cunoaștere nu putem spune niciodată că este un lucru cunoscut.

În primul rând va trebui să ne „limităm” la aspectele relevante pentru subiectul tratat. Adică nu la cunoașterea filosofică, nici la cea științifică, ci la cea duhovnicească. Unora le va veni să spună că asta e o prostie. Și după ce vor depăși acest moment malițios vor spune că nu ar putea fi vorba decât despre ceea ce cred credincioșii că ar putea să cunoască.

Păi hai să vedem ce cred ei.

În primul rând ei cred că nu putem să cunoaștem numai cu mintea, sau mai bine zis, cunoașterea cu mintea nu poate fi decât parțială. Cunoașterea completă este aceea cu sufletul, iar cunoașterea cu mintea este o parte infimă a cunoașterii cu sufletul. Revenind la cele spuse la început, este vorba de planurile spirituale cele mai înalte , care se caracterizează cel mai bine printr-un paradox : cu toate că este unanim acceptat că nu există un capăt al înșiruirii de „mai înalt”, sufletul decretează chiar această înșiruire infinită ca fiind nivelul „ultim”, absolut.

De asemenea, sufletul percepe contactul cu acest nivel, atunci când este realizat, ca pe un act de cunoaștere, și anume de cunoaștere nemijlocită.

Acest contact, perfect și continuu, este fericirea supremă, Raiul, starea ideală a Omului Ideal, al doilea Adam, Christosul.

Creștinul aspiră la această stare iar starea de aspirare este calea către cunoașterea nemijlocită.

A crede că aș putea atinge fericirea mai repede, pe calea din dos, cu mai puține mijloace, fără planul „ultim”, absolut, adică fără conștiența înșiruirii infinite de planuri din ce în ce mai înalte, cu alte cuvinte cu ajutorul unui aspect sau domeniu limitat și concret, înseamnă a te rupe de armonia universală, a crede în realizarea unui mic rai personal, o stare de fericire alcatuită din elemente concrete.

Întotdeauna concretul nu este de sine stătător, el are în spate aspecte spirituale multiple. De cele mai multe ori un lucru concret este atrăgător datorită aspectelor spirituale pe care le „ascunde”, datorită fascinației pe care o exercită toate aspectele ascunse pe care acesta le simbolizează.

Din această cauză întotdeauna cel care își pune toate speranțele în realizarea unui lucru concret, ca și cum acel lucru i-ar putea aduce fericirea, este dezamăgit când obține acel

lucru. Aceste dezamăgiri sunt lecții de viață pentru învățarea diferenței între concret și planurile subtile, înalte, pe care acesta le „poartă în spate”.

Confuzia între concret și infinitatea de planuri înalte pe care acesta le implică se numește ispită, iar „nu ne duce pe noi în ispită” înseamnă „nu ne lăsa să uităm, să pierdem contactul între concret și ceea ce el semnifică”

Cine poate ceda ispitei ? Evident cel care nu cunoaște. Cel care face în mod sistematic această confuzie. Cel care crede că poate accede repede și ușor la raiul său personal, alcatuit din împlinirea visurilor lui, ele însele limitate la capacitatea de cunoaștere a minții, a eului care este prin definiție limitat.

În această stare suntem toți oamenii reali, care avem o conștiință fulgurantă sau chiar nu avem de loc conștiința șirului infinit de planuri subtile, oamenii reali care avem iarăși și iarăși impresia că putem să fim fericiți dacă avem putere, renume, carieră, bani, sănătate, succes în realizarea unui plan (unic, măreț, original, nemaîntâlnit niciodată, etc.) și dacă..... suntem iubiți !!!!

Deci noi, acești oameni reali, putem fi ispitiți atunci când, fiind puși în situația de a face o alegere, nu putem desluși dacă în spatele alternativelor concrete între care avem de ales, este sau nu asigurat contactul cu „șirul infinit de planuri din ce în ce mai înalte și mai subtile”. Cu cât este mai fină, mai nuanțată diferența între alternative, cu atât mai greu este să percepi dacă acel contact este sau nu. Adică dacă prin alegerea mea rămân în contact cu „Armonia Universală” sau dacă „dincolo” de alternativa aleasă este limitare, ruptură, izolare în concret, separarea de Dumnezeu, iadul.

Una din confuziile cel mai ușor de făcut provine din credința că „a fi iubit” este o alegere bună, că asigură contactul cu iubirea, nu ne înfundă în concret, că nu ne rupe de „planul universal absolut”. Aici, concretul fiind mai ascuns, perceperea diferenței între alternative este mai dificilă și posibilitatea de a ceda ispitei este mai mare. Confuzia aceasta se bazează pe presupunerea, considerată foarte frecvent o evidență, că „a fi iubit” este echivalent cu „a iubi și a fi iubit”, adică situația de „a nu iubi și a fi iubit” nu se ia în considerare, nu contează printre criteriile fericirii. Dar tocmai aici este sursa confuziei, și anume în neglijarea aspectului de „a iubi”, lăsându-se printre mulțimea semnificațiilor cuvântului să dăinuie sensuri care nu au nici o legătură cu iubirea : preferința, atracția, dorința, pofta, răsfățul, nevoia de posesie, nevoia de dominare și tot felul de compensări înrudite cu acestea și având drept element comun concretul, lipsa planurilor superioare, ruptura de Armonia Universală.

Pornind de la interpretarea dezamăgirilor ca fiind lecții de viață pentru învățarea diferenței între concret și planurile subtile, înalte, pe care acesta le „poartă în spate”, ajungem la ipoteza ispitirii ca „examen” la școala vieții. Acest aspect trebuie nuanțat mult mai bine, și ne vom folosi pentru aceasta de proverbul „Dumnezeu nu-ți dă mai mult decât poți să duci.”

Scopul nuanțării acesteia este să începem să facem distincția între provocare (challenge) și încercare (ispită). Provocarea este un eveniment necesar pentru a putea învăța prin experimentare (singurul mod de învățare care formează și structurează personalitatea), este un eveniment prin care, trecând cu toată gama de emoții, sentimente, gânduri, reacții, etc., pe care evenimentul le provoacă, acumulăm experiență, cunoaștere reală complexă. Emoțiile, toată gama de stări interioare trebuie să fie autentice, deci provocarea, dilema, situația în care te pune „evenimentul-școală” trebuie să conțină un pericol real, trebuie să conțină riscul de a greși, riscul de a alege alternativa cu „drum închis”, către ruptură, izolare, etc. Numai atunci învățarea este reală, efectivă.

De asemenea, provocarea trebuie să fie pe măsura capacității de înțelegere, trebuie să

corespundă nivelului de pregătire a celui care învață. Dacă îl depășește, șansa de a alege greșit crește exponențial. Este ca și cum examinatorul ar pune unui elev din școala primară o problemă de matematici superioare. Este ca și cum l-ar condamna să nu treacă examenul. Aceasta este semnificația proverbului „Dumnezeu nu-ți dă mai mult decât poți să duci.” Credinciosul știe că Dumnezeu nu-l va condamna la eșec, dar se întărește pe sine în această știință, rugându-L pe Dumnezeu : „Și nu ne duce pe noi în ispită”, așa cum știe că Dumnezeu îl va ierta în măsura în care el va fi capabil să ierte și repetă întărind în mod ritual ceea ce știe, rugându-se : „Și ne iartă nouă greșelile noastre precum și noi iertăm greșiților noștri”.

Și întărindu-și increderea că nu va fi condamnat la eșec prin ducerea în ispită, adaugă : „ci ne izbăvește de cel rău (cel viclean)”.

Asta înseamnă că este conștient de faptul că în prezent, el nu este izbăvit, nu a ajuns la capătul evoluției sale umane și că nu este eliberat de orice imperfecțiune umană. Adică este „expus” în permanență răului prin faptul că viziunea „planului ultim” este fulgurantă, nu este permanentă, cunoașterea este „viciată” de percepții parțiale, de rupturi, de izolare, etc. Răul este prezent, însă nu este dominant. „Viciat” nu înseamnă „intrat în cerc vicios”. Cercul vicios este cu adevărat domeniul răului. Un „eveniment-școală” din care se iese ca dintr-un examen „picat” îți dă perspectiva a ceea ce nu ai putut intui atunci când ai fost pus în situația să alegi. Ceea ce era perspectiva potențial rea a devenit realizarea acelei perspective, acum ea este efectiv rea. Deci dacă nu am avut capacitatea de a intui răul variantei rele trebuie să creez această capacitate, trebuie să obțin prin procedeul „funcția creează organul” (asta nu este o „prostie marxistă”). Trebuie să trăiesc răul ales până înțeleg că este rău, și anume trebuie să înțeleg așa de bine, încât să nu-l mai aleg altă dată într-un eveniment-școală similar. Și ca să pot învăța, evenimentul-școală revine negreșit. Nu știu cum se face, dar întotdeauna vine mai repede decât alte evenimente. Dacă fac iarăși aceeași alegere greșită intru în cercul vicios și încep să calc pe tărâmul celui viclean, al celui rău.

Aici apare diferența menționată mai sus între provocare și încercare. La această etapă se referă rugăciunea pe care Dumnezeu ne-a dat-o, odată cu formularea „Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean”.

Provocarea este ispitire „cu grijă”, este ispitire fără „condamnare la eșec”, fără „păcăleală”, iar ispitirea „comună”, aceea în care este specialist diavolul, „păcălitorul” are drept sinonim „capcană”.

Nici un om cu credință în Dumnezeu nu ar fi avut curajul să facă o formulare atât de îndrăzneată. Cum adică, nu diavolul ne duce în ispită, chiar se poate ca Dumnezeu să ne ducă în ispită, să facă El treaba celui rău ?

Nu ! Dumnezeu ne dă provocări în mod continuu, examen după examen. Și majoritatea trecem aceste examene, iar dacă le picăm, învățăm mai bine și trecem la a doua sau la a treia încercare. Dar dacă te-ai urcat prea sus pe nedrept, dacă ai călcat în capcana orgoliului și ai avut ambiția și tupeul să te prezinți la un examen de anul III de facultate când încă nici nu ai intrat la liceu, atunci trebuie să cazi. Dacă după două sau trei alegeri greșite ducând din rău în mai rău nu ai acumulat suficientă experiență, nu ai „creat” organul care să perceapă răul într-o anumită formă de manifestare, înseamnă că ai lacune mari în „baza de percepție”, că te-ai aruncat singur în situații care te depășesc, că ai vrut să ajungi mai repede, mai sus; unde ? Undeva unde nu poți trăi pentru că nu ești pregătit. De aceea trebuie să cazi, ca să ajungi la nivelul tău de pregătire, acolo unde răul are un grad de consistență pe care să-l poți percepe și refuza.

Dintre toate „procesele” la care face referire rugăciunea „Tatăl nostru”, aceasta este etapa

în care se face un triaj, o tăietură, o filtrare. Aceia care au nevoie de trăirea răului la nivelul la care îl pot percepe pentru a putea îngloba în propria experiență cunoașterea răului ca alegere greșită vor fi predați celui care se ocupă cu gestionarea răului. La pericolul acestui clivaj se referă rugămintea : „Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean”. Adică „nu ne lăsa să cădem fără nici un avertisment în mâna celui viclean, ci dă-ne acel minim spirit de observație și bunt simț să învățăm din primele încercări, să nu intrăm pe neobservate în cercul vicios”. Sau altfel spus, „ține-mă treaz să nu las provocarea să se transforme în ispită comună”. Sau : „nu mă duce din provocare direct în cercul vicios, ci pune între acestea izbăvirea de cel rău” Izbăvirea are sensul de a nu fi lăsat să fie dependent de cel rău, de a mi se da acea minimă capacitate de observator în tumultul trăirilor adverse și acel minim răgaz de a spune : „mai gândește-te o dată !”

Amin

Și iarăși ajungem la libertate. Prin această libertate de a ne mai gândi încă o dată înainte de a face un pas care ar putea fi greșit și prin libertatea de a ierta greșiților noștri Dumnezeu-Omul ne acorda o demnitate pe care umanitatea n-a bănuțit-o până la apariția acestei rugăciuni și la care n-a îndrăznit să aspire.

Și ca să nu cumva să ne „înpăunăm” cu această nouă demnitate, să nu suferim de inflație de importanță, înainte de a încheia, mai asezăm încă o dată lucrurile la locul lor și restabilim, pentru siguranță, proporțiile :
„Căci a Ta este Împărăția și Puterea și Slava în vecii vecilor”.

Și încă ceva, drept încheiere : să fim atenți la conjuncții :

„Nu ne duce pe noi în ispită, **CI** ne izbăvește de cel rău, **CĂCI** a Ta este Împărăția și Puterea și Slava în vecii vecilor”.

CI pune în opoziție directă izbăvirea cu ducerea în ispită, ceea ce înseamnă că neizbăvirea este sinonimă cu ducerea în ispită.

Pe de altă parte, CĂCI, (adică DEOARECE) aduce explicația acestei sinonimii : cine crede că poate avea parte în mod direct de părți dintr-o împărăție, că poate dispune de putere și poate fi slăvit, este cu siguranță pradă neizbăvirii. Pentru că identifică toate aceste atribute care nu sunt decât ale „nivelului suprem” cu reprezentările lor în lumea concretă.